

UCHWAŁA NR XL/389/2017
RADY MIASTA STAROGARD GDAŃSKI
z dnia 26 kwietnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy „Trakt Ariego Izaaka Goldfarba”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.¹) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przejściu pieszemu, zlokalizowanemu pomiędzy ulicą Tadeusza Kościuszki a rondem im. Kazimierza Deyny na działkach nr : **325, 112, cz. 388**, obręb **17** i cz. **203/3**, cz. **203/1, 78**, obręb **14** nadaje się nazwę **Trakt Ariego Izaaka Goldfarba**.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Starogard Gdański.

§ 3. 1 Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia jej w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

2. Informacja o nadaniu nazwy traktu podlega ogłoszeniu w prasie lokalnej i na stronie internetowej miasta Starogard Gdański.

Przewodniczący Rady Miasta
Starogard Gdański

Jarosław Czyżewski

---

¹ Zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2016 r. poz. 1579, poz. 1948 .

UZASADNIENIE

Proponowana nazwa uwzględnia zasady kształtowania nazewnictwa zawarte w Załączniku Nr 2 do Uchwały Nr XLVI/447/2006 Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego z dnia 13 września 2006 roku w sprawie systemu nadawania nazw drogom, placom i innym obiektom użyteczności publicznej w mieście Starogard Gdański.

Arie Izaak Goldfarb był wybitnym obywatelem Starogardu, fabrykantem, filantropem, działaczem społeczno – kulturalnym, Honorowym Obywatelem naszego miasta.

Nie jest on do chwili obecnej należycie uhonorowany za swoje olbrzymie zasługi dla Starogardu. Człowiek, który jako wzór obywatela działającego pro publico bono nie ma należytego upamiętnienia w naszej historii. Arie Izaak Goldfarb należy do tych obywateli, którzy zapisali złotą kartę historii Starogardu.

Załącznik:

1. Biografia Arie Izaaka Goldfarba

Ryszard Gajda

Wojciech Pielecki

Arie Izaak Goldfarb - biografia

Urodzony 13 IX 1855 r., w Starogardzie, przedsiębiorca, filantrop, radca handlowy, zastępca burmistrza i radny Magistratu Miejskiego w latach 1890 – 1922, naczelnik OSP w Starogardzie (1890 – 1902), Honorowy Obywatel grodu nad Wierzycą, znany działacz społeczno - kulturalny a nade wszystko wielki dobroczyńca miasta.

Jego ojciec Izaak Goldfarb był założycielem fabryki wyrobów tytoniowych w Starogardzie. Działający od 1 IX 1839 r., zakład działał nieprzerwanie do wybuchu II wojny światowej. Sam Arie wysłany przez ojca do szkół kupieckich w Mannheim i Hamburgu zapoznał się z handlem tytoniem i w 1882 roku wstąpił do przedsiębiorstwa swego ojca, by wkrótce po jego śmierci w 1890 roku, objąć na własność całą fabrykę rozbudowując zakład przy dzisiejszej ul. Kościuszki 13-15 na poważne przedsiębiorstwo wyrobów tytoniowych, jedno z największych i najbardziej znanych, a także otworzyć zakłady w Gdańsku, Kościerzynie i Bydgoszczy. Wybudował on domy mieszkalne dla robotników, którym zapewniał miejsce pracy jak i godziwe wynagrodzenie. Z pracownikami był zawsze w znakomitych relacjach. Nigdy nie stawał przeciwko polskości, a wręcz cieszył się, że jego pracownicy licznie kierują polskimi towarzystwami. Lubił, gdy w jego fabryce przy pracy śpiewano po polsku. Franciszka Warmbier, która prała i prasowała kołnierzyki i koszule dla rodziny Goldfarbów z

dumą wspominała, jak przed I wojną światową w wigilię Bożego Narodzenia, Arie osobiście przekraczał progi jej domu by złożyć życzenia świąteczne i obdarować z tej okazji prezentami. Odwiedzał rodziny swoich pracowników w ich domach i obdarowywał prezentami zarówno dzieci jak i dorosłych. Firma Goldfarb była skłonna oddać do dyspozycji 200.000 marek na budowę zdrowego osiedla robotniczego przy ul. Fryderyka obecnej Kościuszki.

Jako społecznik ufundował trzy domy piętrowe przy ul. Owidzkiej (tzw. przytuliska miejskie), w których miejsce dla siebie mogło znaleźć 38 osób. Fundacja im. Ariego Goldfarba składała się z domu Helena (imię jego matki) z dziesięcioma mieszkaniami, z domu Goldfarb z ośmioma mieszkaniami i z domu Selma (imię jego zmarłej przedwcześnie żony) z dziesięcioma mieszkaniami, usytuowane przy ul. Owidzkiej 4, 4a i 6. Przytulisko przekazał miastu z zastrzeżeniem, aby w domach tych udzielano bezpłatnie mieszkanie starszym biednym osobom. Miasto całkowicie utrzymywało ubogich, którzy tam mieszkali a domy te były otwarte dla ludzi wszystkich wyznań.

Jako działacz kulturalny zapraszał do Starogardu najwybitniejszych artystów tamtych czasów. Na jego zaproszenie występowali w Starogardzie rosyjski pianista Artur Rubinstein, kompozytor i pianista Max Reger czy skrzypek Picznikow.

W 1905 roku ufundował starogardzkiemu gimnazjum wartościowy obraz Józefa Brandta, przedstawiający Prometeusza wykradającego bogom światło, niestety podczas wojny obraz ten zaginął bezpowrotnie.

W grudniu 1914 roku, gdy zginął burmistrz Starogardu, Arie Goldfarb, jako urzędnik przyboczny objął urząd burmistrza. Był radcą miejskim i zastępcą burmistrza do roku 1921. Miasto podziękowało mu za jego zasługi, przyznając mu Honorowe Obywatelstwo.

Arie Goldfarb był także naczelnikiem gminy żydowskiej. Do dyspozycji jej oddawał spore środki. Umożliwił on przez to przebudowę i rozbudowę starej, szanowanej synagogi i stworzył warunki ku temu, aby w Starogardzie zawsze mógł być zatrudniany rabin, kantor i nauczyciel. Tym samym przyczynił się do rozkwitu życia żydowskiego zboru.

Po roku 1890 nastąpiły zmiany w działalności straży. Wpłynęły one w widoczny sposób na wyniki osiągnięte przez straż. Przede wszystkim nastąpiły władze osobowe w zarządzie. Prezesem zarządu OSP został fabrykant obuwia Albert Kaufmann, a naczelnikiem Arie Goldfarb. W dniu 22 IX 1895 roku straż pożarna była organizatorem XV „Dnia Straży Pożarnej” prowincji Prusy Zachodnie. Uroczystości te zostały połączone z wizytacją zarządu prowincjonalnego Związku Straży Pożarnych oraz z ćwiczeniami przy pozorowanym pożarze w fabryce wyrobów tytoniowych Goldfarba.

Arie Goldfarb był żonaty, ale dzieci nie posiadał. Mieszkał wraz z żoną w pobliżu fabryki, w willi przy obecnej ulicy Chojnickiej, która chętnie była uwieczniana na widokówkach Starogardu.

Żonę stracił przez nieszczęśliwy wypadek. Jadąc na przechadzkę do pobliskiego lasu, konie spłoszyły się, a rozpędzony powóz rozbił się, zabijając na miejscu woźnicę i żonę Ariego, Selmę Goldfarb. Ponieważ nie miał dzieci i aby jego nazwisko nie zostało zapomniane, zezwolono, aby jego spadkobiercy mogli nosić nazwisko Goldfarb – Nast., Goldfarb – Berent.

W 1924 roku jego fabryka tytoniu została upaństwowiona a sam Arie zmarł nagle, bezdzietnie 5.02.1925 roku w Wiesbaden w wieku siedemdziesięciu lat.

Ciało Arie Goldfarba skremowano w berlińskim krematorium a urnę z prochami sprowadzono i złożono w steli na cmentarzu żydowskim w Starogardzie, przy dzisiejszej ul. Bohaterów Getta. Na wieść o jego śmierci władze miejskie Starogardu zarządziły opuszczenie flag na budynkach państwowych do połowy masztu. Pogrzeb odbył się w Berlinie. Udała się na niego delegacja władz samorządowych Starogardu w składzie: Czesław Nagórski, Ignacy Maciejewski wraz z ówczesnym burmistrzem Czwojdziniskim na czele. Jak mówił o nim burmistrz Buchholz: „Całe życie Zmarłego było pasmem bezustannej pracy i poświęcenia dla dobra tutejszego społeczeństwa. Wybrano go radnym miejskim, a do 1922 roku sprawował urząd zastępcy burmistrza. Wszędzie napotyka się ślady jego szlachetnych czynów, szczególnie zaś ofiarności dla biednych. W Zmarłym tracimy jednego z najlepszych obywateli, którego pamięć nigdy nie wygaśnie w naszym mieście”.

Arie Goldfarb niezmiennie pozostaje symbolem niedoścignionej postawy obywatelskiej, zasługującej na najwyższy szacunek jak i wdzięczność mieszkańców stolicy Kociewia.

Bo „ten jest największy między ludźmi, kto umie służyć i kto poświęca siebie dla dobra innych” – Adam Mickiewicz.

Jagoda Jastrzemska

